

Pradžia>Šeimos teisė ir paveldėjimas>Santuokos ir registruotos partnerystės turtiniai klausimai>Sutuokinių turto teisinis režimas

Sutuokinių turto teisinis režimas

Portugalija

1 Ar šioje valstybėje narėje yra nustatytas teisinis sutuokinių turto teisinis režimas? Kas juo numatyta?

Taip. Iš esmės sutuokiniai gali pasirinkti savo, kaip sutuokinių, turto teisinį režimą sudarydami vedybinę sutartį, vadinamą ikivedybine sutartimi (port. *convenção antenupcial*), kaip numatyta Portugalijos civilinio kodekso 1698 straipsnyje (*Código Civil*).

Tačiau, jeigu sutuokiniai nepasirenka turto teisinio režimo arba jeigu tam tikrais atvejais ikivedybinė sutartis negalioja, įstatyme nustatytas sutuokinių turto teisinis režimas yra visiško po santuokos sudarymo įgyto turto bendrumo režimas, kaip nurodyta Civilinio kodekso 1717 ir 1721 straipsniuose.

Šiuo atveju Civilinio kodekso 1721–1731 straipsniuose nustatyta, kuris turtas yra bendra nuosavybė, o kuris – atskira nuosavybė.

Išimties tvarka tam tikromis Civilinio kodekso 1720 straipsnyje išdėstytomis aplinkybėmis privalo būti taikomas visiško turto atskirumo režimas.

2 Kaip sutuokiniai gali susitarti dėl sutuokinių turto teisinio režimo? Kokie formalūs reikalavimai taikomi šiuo atveju?

Sutuokiniai savo, kaip sutuokinių, turto teisinį režimą gali nustatyti sudarydami ikivedybinę sutartį, kuria jie gali pasirinkti vieną iš trijų Civiliniame kodekse išdėstytų turto teisinio režimų arba, laikydamiesi taikytinų teisės nuostatų, susitarti dėl kitokio režimo (Civilinio kodekso 1698 straipsnis).

Civiliniame kodekse išdėstyti trys sutuokinių turto teisiniai režimai yra:

visiško po santuokos sudarymo įgyto turto bendrumo režimas (port. *regime da comunhão de adquiridos* – Civilinio kodekso 1721–1731 straipsniai);

visiško viso turto bendrumo režimas (port. *regime da comunhão geral de bens* – Civilinio kodekso 1732–1734 straipsniai);

visiško turto atskirumo režimas (port. *regime da separação de bens* – Civilinio kodekso 1735 straipsnis).

Kaip minėta, sutuokiniai, laikydamiesi taikytinų teisės nuostatų, gali susitarti dėl kitokio režimo. Taip susitariama tuo atveju, kai sutuokinių turto teisinis režimas yra visiško po santuokos sudarymo įgyto turto bendrumo režimas, tačiau sutuokiniai ikivedybinėje sutartyje susitaria, kad konkretus vieno iš jų iki santuokos įgytas nekilnojamas turtas (pavyzdžiui, šeimos būstas) po santuokos sudarymo taps bendros nuosavybės teise valdomu turtu, nes jie abu nori būti atsakingi už paskolą, kai turtas yra suvaržytas hipoteka.

Oficialiai reikalaujama, kad ikivedybinė sutartis būtų sudaroma pas notarą kaip autentiškas dokumentas (viešasis aktas) arba pas civilinės metrikacijos pareigūną kaip pareiškimas (Civilinio kodekso 1710 straipsnis ir Civilinio registro kodekso (port. *Código do Registo Civil*) 189–191 straipsniai).

Iš esmės ikivedybinė sutartis turi būti sudaroma iki santuokos. Pagal Civilinio kodekso 1714 straipsnį ikivedybinės sutarties ir sutuokinių turto teisinio režimo po santuokos pakeisti negalima, nebent Civilinio kodekso 1715 straipsnyje numatyta kitaip.

Ikivedybinėms sutartims taikytinos teisės nuostatos išdėstytos Civilinio kodekso IV knygos II antraštinės dalies IX skyriaus III skirsnyje (1698–1716 straipsniai).

Santuokinėms dovanoms ir dovanoms tarp sutuokinių taikytinos teisės nuostatos išdėstytos Civilinio kodekso IV knygos II antraštinės dalies X skyriaus I ir II skirsniuose (1753–1766 straipsniai).

3 Ar yra laisvės susitarti dėl sutuokinių turto teisinio režimo apribojimų?

Civilinio kodekso 1720 straipsnyje nustatyti du atvejai, kai privalomas režimas yra visiško turto atskirumo režimas: kai santuoka sudaroma neatlikus iki santuokos atliktinų procedūrų ir kai sutuokiniai yra 60 metų amžiaus ar vyresni.

Kitais atvejais sutuokiniai, laikydamiesi taikytinų teisės nuostatų, turi laisvę pasirinkti jiems taikytiną režimą.

4 Koks yra santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium (separacijos) ar santuokos panaikinimo teisinis poveikis sutuokinių turtui?

Remiantis Civilinio kodekso 1688 straipsniu, santuokinis ryšys pasibaigia, kai santuoka nutraukiama arba pripažįstama negaliojančia, nedarant poveikio išlaikymo režimui. Pradėjus gyventi skyrium, santuoka nepasibaigia, tačiau teisinės pasekmės yra labai panašios į santuokos nutraukimo teisinės pasekmes, kaip bus paaiškinta toliau.

Turto padalijimo ir skolų sumokėjimo klausimais Civilinio kodekso 1689 straipsnyje nurodyta, kad, kai sutuokinių turto teisinis režimas pasibaigia, sutuokiniai arba atitinkami jų įpėdiniai turi teisę kiekvienas gauti savo asmeninį turtą ir sau priklausančią viso bendros nuosavybės teise valdomo turto dalį. Sutuokinis, kuris sutuokinių turto atžvilgiu turi skolą, privalo ją padengti.

Kalbant apie skolas, bendros skolos pirmiausia sumokamos iš bendros nuosavybės teise valdomo turto, o tik tada dengiamos likusios skolos. Jeigu vienas sutuokinis turi skolą kitam sutuokiniui, jis turi sumokėti tą skolą iš jam priklausančios bendros nuosavybės teise valdomo turto dalies. Kai bendros nuosavybės teise valdomo turto nėra, sutuokinis skolą turi sumokėti iš savo asmeninio turto.

Santuokos nutraukimo teisinės pasekmės

Santuokos nutraukimo pasekmės išdėstytos Civilinio kodekso 1788–1793A straipsniuose.

Taikomas bendras principas, kad, nutraukus santuoką, santuoka pasibaigia ir atsiranda tos pačios teisinės pasekmės kaip ir santuokai nutrūkus dėl mirties.

Kalbant apie paveldėjimą, pagal Civilinio kodekso 2133 straipsnį, teismui priėmus sprendimą dėl santuokos nutraukimo, buvęs sutuokinis praranda įpėdinio pagal įstatymą statusą, net jeigu teismo sprendimas dėl santuokos nutraukimo priimamas po kito sutuokinio mirties.

Pagal Portugalijos teisę paprastai sutuokinių turtas dalijamas ne santuokos nutraukimo proceso metu, o tik jam pasibaigus. Tačiau kai santuoka nutraukiama abiejų sutuokinių bendru sutikimu civilinės metrikacijos tarnyboje, sutuokiniai gali nedelsdami susitarti, kaip bus dalijamas sutuokinių turtas (Civilinio registro kodekso 272-A straipsnis).

Kalbant apie santuokos nutraukimo pasekmes, bendra taisyklė yra tokia:

santuokos nutraukimas įsigalioja nuo tos dienos, kai teismo sprendimas dėl santuokos nutraukimo tampa galutinis.

Santuokos nutraukimo turtinės pasekmės sutuokiniams yra tokios:

santuokos nutraukimas turi pasekmių sutuokinių turto teisiniui režimui atgaline data nuo tos dienos, kai buvo pradėtas santuokos nutraukimo procesas.

Tačiau bet kurio sutuokinio prašymu jų santuokos nutraukimo turtinių pasekmių atsiradimas gali būti paankstintas iki tos dienos, kurią sutuokiniai nustojo gyventi kartu, jeigu ši data buvo nustatyta proceso metu.

Dalijant turtą po santuokos nutraukimo, nė vienas sutuokinis negali gauti daugiau, negu būtų gavęs, jeigu sudarius santuoką būtų galiojęs visiško po santuokos sudarymo įgyto turto bendrumo režimas.

Kiekvienas sutuokinis praranda visą dėl santuokos gautą arba gautiną naudą (pvz., dovanas tarp sutuokinių; trečiojo asmens dovanas porai atsižvelgiant į jų santuoką); šiuo atveju dovanotojas gali nuspręsti, kad nauda pereis poros vaikams.

Žalą patyręs sutuoktinis turi teisę prašyti žalos atlyginimo pagal bendrąsias civilinės atsakomybės taisykles, bendrosios kompetencijos teismuose.

Kai santuokos nutraukimo priežastys susijusios su vieno iš sutuoktinių psichikos sutrikimu, nutraukti santuoką prašantis sutuoktinis turi atlyginti kitam sutuoktiniui piniginę žalą, kurią sukėlė santuokos pabaiga. Šis reikalavimas turi būti pateiktas per santuokos nutraukimo procesą.

Kiekvienas sutuoktinis gali prašyti teismo suteikti jam teisę toliau nuomotis šeimos būstą, nesvarbu, ar jis valdomas bendros nuosavybės teise, ar nuosavybės teise priklauso kitam sutuoktiniui.

Naminiai gyvūnai perduodami vienam arba abiem sutuoktiniams, atsižvelgiant į kiekvieno sutuoktinio bei jų vaikų interesus ir į gyvūno gerovę.

Santuokos nutraukimo turinės pasekmės sutuoktinių santykiams su trečiosiomis šalimis yra tokios:

sutuoktiniai gali santuokos nutraukimo turinėmis pasekmėmis trečiųjų šalių atžvilgiu remtis tik nuo tos dienos, kai teismo sprendimas užregistruojamas civiliniame registre.

Kalbant apie buvusių sutuoktinių tarpusavio išlaikymo prievolės, Civilinio kodekso 2016 ir 2019 straipsniuose teigiama:

paprastai po santuokos nutraukimo kiekvienas buvęs sutuoktinis turi pareigą išlaikyti save.

Kiekvienas buvęs sutuoktinis turi teisę į išlaikymą, neatsižvelgiant į tai, ar santuoka buvo nutraukta abiejų sutuoktinių bendru sutikimu, bet teisė į išlaikymą gali būti atimta siekiant teisingumo.

Naudos gavėjui sudarius naują santuoką, pradėjus bendro gyvenimo faktinius santykius arba pradėjus netinkamai elgtis, teisė į išlaikymą išnyksta.

Gyvenimo skyrium patvirtinimo pasekmės

Gyvenimo skyrium patvirtinimo klausimu Civilinio kodekso 1794 straipsnyje remiamasi pirmiau išdėstytais nuostatomis dėl santuokos nutraukimo, su viena išimtimi: patvirtinus gyvenimą skyrium, santuoka nepasibaigia.

Neįskaitant šios vienos išimties, pagal Civilinio kodekso 1795-A, 2016 ir 2133 straipsnius gyvenimo skyrium patvirtinimo pasekmės sutuoktinių turtui, išlaikymo prievolėms ir paveldėjimui yra tokios pačios kaip santuokos nutraukimo pasekmės.

Santuokos pripažinimo negaliojančia teisinės pasekmės

Santuokos pripažinimas negaliojančia skiriasi nuo absoliutaus santuokos negaliojimo.

Absoliutaus santuokos negaliojimo atveju, kaip numatyta Civilinio kodekso 1628–1630 straipsniuose (pvz., kai vienas arba abu sutuoktiniai visiškai nėra pateikę sutikimo), absoliučiai negaliojanti santuoka neturi jokių pasekmių.

Civilinės santuokos pripažinimo negaliojančia atveju, kaip numatyta Civilinio kodekso 1631 straipsnyje (pvz., jeigu esama teisinių kliūčių arba sutikimas negalioja dėl klaidos), Civilinio kodekso 1647 straipsnyje nustatytos pasekmės yra šios:

jeigu abu sutuoktiniai veikė sąžiningai, santuoka turi pasekmes jiems abiem ir trečiųjų šalių atžvilgiu, kol teismo sprendimas dėl santuokos pripažinimo negaliojančia taps galutinis.

Jeigu sąžiningai veikė tik vienas sutuoktinis, santuokos pasekmėmis gali pasinaudoti tik tas sutuoktinis. Be to, sąžiningas sutuoktinis gali santuokos pasekmėmis remtis trečiųjų šalių atžvilgiu, jeigu jos atspindi sutuoktinių santykius.

Šios normos taikomos bažnytinių institucijų patvirtintų katalikiškų santuokų pripažinimui negaliojančiomis, kol teismo sprendimas užregistruojamas civiliniame registre, jeigu katalikiška santuoka taip pat buvo jame užregistruota.

Civilinio kodekso 1649 ir 1650 straipsniuose numatytos specialios turinės nuobaudos, jeigu sudaroma santuoka su nepilnamečiu arba santuoka, kuria pažeidžiamos teisinės kliūtys, pavyzdžiui:

nepilnametis, sudaręs santuoką be reikiamo leidimo, santuokos sudarymo metu nuosavybės teise turėto turto ir santuokos laikotarpiu jam dovanoto turto administravimo požiūriu laikomas nepilnamečiu, kol jam sueis pilnametystės amžius. Tačiau iš šio turto pajamų jam skiriamas reikiamas išlaikymas.

Iki nepilnamečiui sueis pilnametystės amžius, šį turtą administruoja ne kitas sutuoktinis, o nepilnamečio tėvai arba teisinis atstovas.

Nei santuokos laikotarpiu, nei jai pasibaigus šis turtas negali būti naudojamas bet kurio sutuoktinio skoloms padengti, kol nepilnamečiui nesueis pilnametystės amžius.

Jeigu pažeidžiamos Civilinio kodekso 1604 straipsnio c ir d punktuose nustatytos kliūtys (pvz., galioja su kraujo ryšiu susijusi kliūtis), pažeidimą padaręs sutuoktinis negali iš kito sutuoktinio dovanos pavidalu arba pagal testamentą gauti jokios naudos.

5 Koks yra vieno iš sutuoktinių mirties poveikis sutuoktinių turto teisiniam režimui?

Sutuoktinių turto teisinis režimas nutrūksta sutuoktiniui mirus, kaip išdėstyta Civilinio kodekso 1788 straipsnyje.

Bendros nuosavybės teise priklausantis turtas turi būti padalytas. Mirusiojo turtas apima jo asmeninį turtą ir, kai taikytina, jam tenkančią bendros nuosavybės teise sutuoktiniams priklausančio turto dalį, kaip numatyta Civilinio kodekso 2024 straipsnyje.

Paprastai pergyvenęs sutuoktinis yra įpėdinis pagal įstatymą ir gauna privalomąją palikimo dalį, nepaisant to, ar yra sudarytas testamentas (atitinkamai atvejais taikomi Civilinio kodekso 2131 ir 2133 arba 2158 ir 2159 straipsniai).

Be to, Civilinio kodekso 2103-A straipsnyje nustatytomis sąlygomis, kai turtas padalijamas, pergyvenęs sutuoktinis turi teisę naudotis šeimos būstu, jame esančiais daiktais ir baldais. Jeigu tai viršija jam priklausančią palikimo ir bendros nuosavybės teise turėto turto dalį, pergyvenęs sutuoktinis turi išmokėti kompensaciją kitiems įpėdiniams.

Tačiau pagal Civilinio kodekso 1698 straipsnį ir 1700 straipsnio 3 dalį, kai sutuoktinių turto teisinis režimas yra visiško turto atskirumo režimas, sutuoktiniai ikivedybinėje sutartyje gali atsisakyti savo, kaip įpėdinių, statuso.

6 Kuri institucija turi kompetenciją priimti sprendimą byloje, susijusioje su sutuoktinių turto teisiniu režimu?

Susiklosčius toliau nurodytiems atvejams, atitinkami teismai, metrikacijos tarnybos ir notariai turi įgaliojimus priimti sprendimus dėl sutuoktinių turto.

Pagal Portugalijos teisę ikivedybinės sutartys ir sutuoktinių turto teisiniai režimai yra iš esmės nekeičiami, kaip nurodyta Civilinio kodekso 1714 straipsnyje.

Taigi, jeigu būsimi sutuoktiniai pageidauja pasirinkti turto teisinį režimą ir nukrypti nuo įstatyme nustatyto turto teisinio režimo, turto teisinis režimas turi būti nustatytas pagal ikivedybinę sutartį (Civilinio kodekso 1710 straipsnis), kuri turi būti pasirašyta iki sutuoktiniams sudarant santuoką. Santuokos laikotarpiu sutuoktiniai negali sudaryti susitarimo, kuriuo būtų keičiamas ar nutraukiamas sutuoktinių turto teisinis režimas. Šio principo išimtytis nustatytos Civilinio kodekso 1715 straipsnyje (pvz., kai visiško turto atskirumo režimą skiria teismas arba sutuoktiniai pradeda gyventi skyrium).

Turto teisinio režimo sąlygos turi būti išdėstytos ikivedybinėje sutartyje (Civilinio kodekso 1698 straipsnis), kurios sudarymas turi atitikti formos ir paskelbimo reikalavimus. Remiantis Civilinio kodekso 1710 straipsniu, ikivedybinės sutartys turi būti sudaromos pateikiant pareiškimą civilinės metrikacijos tarnybai arba sudarant viešąją aktą pas notarą, kitaip jos negalioja. Tam, kad ikivedybinėmis sutartimis būtų galima remtis prieš trečiąsias šalis, ikivedybinės sutartys turi būti įregistruotos, kaip nustatyta Civilinio kodekso 1711 straipsnio 1 dalyje. Šiuo požiūriu sutuoktinių įpėdiniai ir kitos ikivedybinės sutarties šalys nelaikomi trečiosiomis šalimis. Sutarties įregistravimas nepanaikina būtinumo į turto registrą įrašyti faktus, kurie turi būti jame užregistruoti. Taip pat nustatytas terminas, kurio privaloma laikytis: ikivedybinė sutartis turi būti pasirašyta iki santuokos sudarymo, tačiau nuo sutarties pasirašymo dienos iki santuokos sudarymo negali praėti daugiau kaip vieneri metai, priešingu atveju, kaip numatyta Civilinio kodekso 1716 straipsnyje, sutartis netenka galios.

Minėta informacija pateikiama vadove *Os Regulamentos Europeus: impacto na actividade registal e notarial* (Europos reglamentavimo nuostatos: poveikis civilinės metrikacijos tarnyboms ir notarams) portugalų ir anglų kalbomis adresu

<https://www.redcivil.csm.org.pt/os-regulamentos-europeus-impacto-na-atividade-registal-e-notarial/>.

Santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium patvirtinimo ar santuokos pripažinimo negaliojančia atvejais už turto padalijimą atsakinga ir atitinkamą turto teisinį režimą šiam padalijimui taikanti valdžios institucija priklausys nuo to, ar sutuoktiniai sutaria, kaip turi būti dalijamas sutuoktinių turtas.

Jeigu sutuoktiniai sutaria dėl sutuoktinių turto padalijimo, santuokos nutraukimo arba gyvenimo skyrium patvirtinimo atvejais šiuos klausimus sprendžia civilinės metrikacijos tarnybos. Šiuo atveju galimi du scenarijai: jeigu santuoka nutraukiama arba gyvenimas skyrium patvirtinamas abiejų sutuoktinių bendru sutikimu, civilinės metrikacijos tarnybos sprendžia santuokos nutraukimo arba gyvenimo skyrium patvirtinimo klausimus ir per šį procesą gali patvirtinti susitarimą dėl turto padalijimo, išspręsti mokestinių prievolių sumokėjimo klausimą ir dėl turto padalijimo atlikti pakeitimus turto registre; jeigu santuokos nutraukimas arba gyvenimo skyrium patvirtinimas ginčijamas (už tai yra atsakingi šeimos ir nepilnamečių bylų teismai, port. *Tribunais de Família e Menores*) ir jeigu šalys po santuokos nutraukimo ar gyvenimo skyrium patvirtinimo sutaria dėl turto padalijimo, tada civilinės metrikacijos tarnybos yra kompetentingos spręsti turto padalijimo ir mokestinių prievolių klausimus ir dėl minėto turto padalijimo atlikti pakeitimus turto registre. Aktualios teisės normos išdėstytos Civilinio registro kodekso 272-A ir 272-B straipsniuose. Praktinė informacija apie šią paslaugą ir jos sąnaudas pateikta adresu

<https://justica.gov.pt/Servicos/Balcao-Divorcio-com-Partilha>.

Arba, jeigu po santuokos nutraukimo arba gyvenimo skyrium patvirtinimo šalys pasiekia susitarimą dėl turto padalijimo, jos gali pasirašyti viešąjį aktą pas notarą. Šiuo atveju notaras yra atsakingas už nekilnojamojo turto įregistravimą per du mėnesius, o šalys per tą patį laikotarpį turi įvykdyti savo mokestines prievolės (Turto registro kodekso (port. *Código do Registo Predial*) 8-B ir 8-C straipsniai).

Jeigu santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium patvirtinimo arba santuokos pripažinimo negaliojančia atveju sutuoktiniai nepasiekia susitarimo dėl turto padalijimo, bet kuri šalis privalo pradėti turto aprašo procedūrą (port. *processo de inventário*). Civilinio proceso kodekso (port. *Código de Processo Civil*) 1083 straipsnio 1 dalyje išvardytais atvejais (pvz., kai turto aprašo procedūra yra papildoma kitų teismo procesų dalis), išimtinę jurisdikciją atlikti turto aprašo procedūras turi teismai. Kitais atvejais, kaip nurodyta Civilinio proceso kodekso 1083 straipsnio 2 dalyje, turto aprašo procedūros pareiškėjo pasirinkimu arba visų suinteresuotųjų šalių tarpusavio sutarimu gali būti pradedamos teisme arba pas notarą, įtrauktą į Teisinės turto aprašo procedūrų tvarkos (port. *Regime do Inventário Notarial*) 1 straipsnyje nurodytą sąrašą, paskelbtą 2019 m. rugsėjo 13 d. Įstatymo Nr. 117/19 priede. Notarai bylą nagrinėja naudodamiesi bylų valdymo sistema <https://www.inventarios.pt/>

7 Koks yra sutuoktinių turto teisinio režimo poveikis vieno iš sutuoktinių ir trečiosios šalies teisiniams santykiams.

Civilinio kodekso 1682 ir 1683 straipsniuose numatyta, kad kai kuriais atvejais sutuoktinis tam tikras sutartis su trečiąja šalimi gali sudaryti tik gavęs kito sutuoktinio sutikimą. Tai priklauso nuo sutuoktinių turto teisinio režimo (pvz., visiško turto atskirumo arba visiško turto bendrumo režimų), su tuo režimu susijusių administravimo įgaliojimų (pvz., tam tikro turto bendro administravimo), turto pobūdžio (pvz., šeimos būsto, bendro turto) arba sutarties pobūdžio (pvz., pirkimo ir pardavimo sutarties, dovanų priėmimo).

Pagal Civilinio kodekso 1687 straipsnį kito sutuoktinio sutikimo nebuvimas trečiosioms šalims turi šias pasekmes:

jeigu vienas sutuoktinis sudaro sutartį, kuria pažeidžiamos Civilinio kodekso 1682 straipsnio 1 ir 3 dalių nuostatos (pvz., tam tikro kilnojamojo turto nuosavybės teisės perdavimas), 1682-A straipsnio nuostatos (pvz., nuosavybės teisės į nekilnojamąjį turtą perdavimas galiojant visiško turto bendrumo režimams; nuosavybės teisės į šeimos būstą perdavimas galiojant bet kuriam sutuoktinių turto teisiniui režimui), 1682-B straipsnio nuostatos (pvz., šeimos būsto nuomos sutarties nutraukimas) arba 1683 straipsnio 2 dalies nuostatos (palikimo arba testamentinės išskirtinės atsisakymas), kitas sutuoktinis arba jo įpėdinis gali prašyti, kad ta sutartis būtų panaikinta.

Jeigu sutuoktinis, reikiamais atvejais negavęs kito sutuoktinio sutikimo, perduoda neregistruoto kilnojamojo turto nuosavybės teisę arba sudaro sutartį, kuria tas turtas suvaržomas, minėtu sutarties panaikinimu negalima remtis prieš trečiąją šalį, kuri veikė sąžiningai.

Jeigu vienas sutuoktinis neteisėtai perduoda nuosavybės teisę į turtą, priklausančią tik kitam sutuoktiniui, arba sudaro sutartį, kuria tas turtas suvaržomas, sutartis yra niekinė ir sumokėta kaina turi būti grąžinta pagal Civilinio kodekso 892–904 straipsnius, kuriuose išdėstytos neteisėtų pardavėjo veiksmų pasekmės.

8 Trumpas sutuoktinių turto padalijimo, įskaitant pasidalijimą, paskirstymą ir likvidavimą, tvarkos šioje valstybėje narėje aprašas.

Kai pasiekiamas susitarimas dėl turto padalijimo, jį gali patvirtinti civilinės metrikacijos tarnybos arba jis gali būti išdėstytas pas notarą pasirašomame viešajame akte, atsižvelgiant į atsakyme į 6 klausimą nurodytus atvejus.

Kai dėl turto padalijimo susitarimas nėra pasiektas, teisme arba pas notarą inicijuojama turto aprašo procedūra, kaip jau aprašyta atsakyme į 6 klausimą. Turto aprašo teismine tvarka procedūra reglamentuojama Civilinio proceso kodekso V knygos XVI antraštinės dalies nuostatose (1082–1130 straipsniai), kurios su reikiamais pakeitimais taikomos notaro vykdomai turto aprašo procedūrai (2019 m. rugsėjo 13 d. Įstatymo Nr. 117/19 priede paskelbtos Teisinės turto aprašo procedūrų tvarkos 2 straipsnis).

Turto aprašo procedūra sutuoktinių turto padalijimo tikslu apima šiuos etapus: pradinį etapą, prieštaravimų ir įsipareigojimų patikrinimą; parengiamąjį suinteresuotųjų šalių apklausą; preliminarų nutartį ir suinteresuotųjų šalių posėdį (port. *conferência de interessados*); padalijimo planą ir patvirtinimo sprendimą; baigiamuosius etapus.

9 Kokia procedūra ir dokumentai ar informacija paprastai reikalingi nekilnojamojo turto registracijai?

Bet kuris įregistruoti nekilnojamąjį turtą prašantis asmuo turi pateikti Turto registro tarnybai registracijos prašymą ir prie jo pridėti dokumentinius įrodymus. Paprastai reikalaujama pateikti viešąjį aktą, turto liudijimą (port. *caderneta predial*), žyminio mokesčio ir savivaldybės turto mokesčio sumokėjimo įrodymus, kai taikytina – hipotekos panaikinimo dokumentą. Jeigu šie dokumentai Turto registro tarnyboje jau yra užregistruoti, reikia nurodyti tik jų numerius. Be to, jeigu prašymą teikia pareiškėjo atstovas, kartu su prašymu turi būti pateikiamas jo įgaliojimas. Tačiau pagal Turto registro kodekso 39 straipsnį, kreipdamiesi dėl turto įregistravimo, advokatai, notarai ir teisiniai atstovai (port. *solicitadores*) įgaliojimo pateikti neprivalo.

Skaitmeninį sertifikatą turintys pareiškėjai (Portugalijos piliečio kortelę turintys piliečiai, advokatai, notarai ir atitinkamose profesinėse asociacijose tinkamai užregistruoti teisiniai atstovai (port. *solicitadores*) prašymą įregistruoti nekilnojamąjį turtą ir reikiamus dokumentus gali pateikti internetu. Skaitmeninio sertifikato neturintys pareiškėjai prašymą gali pateikti asmeniškai Turto registro tarnyboje arba jį nusiųsti paštu.

Informacija apie registracijos procedūrą ir jos sąnaudas pateikiama adresu

<https://justica.gov.pt/Servicos/Pedir-registo-predial>

Su galiojančiomis Portugalijos civilinio kodekso ir kitų pirmiau minėtų teisės aktų redakcijomis portugalų kalba galima susipažinti adresu

[Civilinis kodeksas](#)

[Civilinio registro kodeksas](#)

[Turto registro kodeksas](#)

[Civilinio proceso kodeksas](#)

[Teisinė turto aprašo procedūrų tvarka](#)

[Baigiamoji pastaba](#)

Šioje informacijos suvestinėje pateikta bendroji informacija; ji nėra išsami ir nėra privaloma informacijos centrai, Europos teisminiai tinklai civilinėse ir komercinėse bylose, teismams ar bet kuriems kitiems naudotojams. Visada reikia susipažinti su naujausia taikytino teisės akto redakcija. Ši informacija negali pakeisti teisės specialisto teisinės konsultacijos.

Paskutinis naujinimas: 06/10/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.